

## Käyttötaloussuunnitelma sivistyslautakunta

### SIVISTYSLAUTAKUNTA

Sivistyslautakunta koostuu sivistysosastosta. Sivistysosasto jakaantuu viiteen tulosalueeseen: perusopetus, lukio, kulttuuri- ja nuorisopalvelut, varhaiskasvatus ja tukipalvelut. Sivistysosasto vastaa 1000 peruskoululaisen opetuksesta, 280 lapsen varhaiskasvatuksesta, 170 lukiolaisen opiskelusta, kulttuuripalveluiden tuottamisesta, kirjastopalveluiden tuottamisesta, kansalaisopiston ja musiikkiopiston palveluiden tuottamisesta sekä nuorisopalveluiden tuottamisesta. Lisäksi se sisältää sivistysosaston hallinnon.

### Henkilöstö

| <b>Perusopetus</b>                               | TA 2023 | TS 2024 | TS 2025 |
|--------------------------------------------------|---------|---------|---------|
| Vakinaiset koko henkilöstö                       | 103     | 103     | 103     |
| Määräaikaiset (sis. avointen tehtävien hoitajat) | 18      | 18      | 18      |
| Yhteensä                                         | 121     | 121     | 121     |

| <b>Lukio</b>  | TA 2023 | TS 2024 | TS 2025 |
|---------------|---------|---------|---------|
| Vakinaiset    | 15      | 15      | 15      |
| Määräaikaiset | 0       | 0       | 0       |
| Yhteensä      | 15      | 15      | 15      |

| <b>Kulttuuri- ja nuorisopalvelut</b> | TA 2023 | TS 2024 | TS 2025 |
|--------------------------------------|---------|---------|---------|
| <b>Kirjasto</b>                      |         |         |         |
| Vakinaiset                           | 5       | 5       | 5       |
| Määräaikaiset                        | 0       | 0       | 0       |
| Yhteensä                             | 5       | 5       | 5       |
| <b>Muu kulttuuritoimi</b>            |         |         |         |
| Vakinaiset                           | 1       | 1       | 1       |

|                        |            |            |            |
|------------------------|------------|------------|------------|
| Määräaikaiset          | 0,2        | 0,2        | 0,2        |
| Yhteensä               | 1,2        | 1,2        | 1,2        |
| <b>Kansalaisopisto</b> |            |            |            |
| Vakinaiset             | 4,5        | 4,5        | 4,5        |
| Määräaikaiset          | n. 90      | n. 90      | n. 90      |
| Yhteensä               | vajaat 100 | vajaat 100 | vajaat 100 |
| <b>Nuorisotyö</b>      |            |            |            |
| Vakinaiset             | 2,5        | 2,5        | 2,5        |
| Määräaikaiset          | 1          | 1          | 1          |
| Yhteensä               | 3,5        | 3,5        | 3,5        |
|                        |            |            |            |
| Tulosalue yhteensä     | 109,70     | 109,70     | 109,70     |

|                        |         |         |         |
|------------------------|---------|---------|---------|
| <b>Varhaiskasvatus</b> | TA 2023 | TS 2024 | TS 2025 |
| Vakinaiset             | 68      | 68      | 68      |
| Määräaikaiset          | 4       | 4       | 4       |
| Yhteensä               | 72      | 72      | 72      |

|                     |         |         |         |
|---------------------|---------|---------|---------|
| <b>Tukipalvelut</b> | TA 2023 | TS 2024 | TS 2025 |
| Vakinaiset          | 1½      | 1½      | 1½      |
| Määräaikaiset       | 0       | 0       | 0       |
| Yhteensä            | 1½      | 1½      | 1½      |

## TULOARVIOT JA MÄÄRÄRAHAT SIVISTYSOSASTON ALAINEN TOIMINTA

|                                         | TP 2021<br>(1000 €) | TP 2022 | TA 2023 | TS 2024 | TS 2025 |
|-----------------------------------------|---------------------|---------|---------|---------|---------|
| Toimintatulot                           | 1 465               | 1 412   | 1 080   | 1 080   | 1 080   |
| Toimintamenot                           | -15 124             | -15 059 | -16 814 | -16 814 | -16 619 |
| Toimintakate                            | -13 660             | -13 648 | -15 734 | -15 734 | -15 329 |
|                                         |                     |         |         |         |         |
| Suunnitelmapoistot                      | -39                 | -31     | -19     | -19     | -19     |
| Sisäiset tulot                          | 2                   | -       | -       | -       | -       |
| Sisäiset menot                          | -3 668              | -4 152  |         |         |         |
| Tilikauden tulos<br>(sis.sisäiset erät) | -17 326             | -17 831 | 15 754  | 15 754  | 15 754  |
| Vyörytyserätulot                        | 244                 |         |         |         |         |
| Vyörytyserämenot                        | -544                | -422    |         |         |         |

### Toimintasuunnitelma sivistysosasto

#### Perusopetus

Perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa. Sillä on kasvatus- ja opetustehtävä. Tehtävänä on tarjota oppilaalle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus. Yhteiskunnalle perusopetus tarjoaa välineen kehittää kansakunnan sivistyksellistä pääomaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa.

## **Lukio**

Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys sekä riittävät tiedot ja taidot lukion jälkeistä jatko-opiskelua varten. Kuvataidelukion tehtävänä on tämän lisäksi antaa opiskelijalle mahdollisuus perehtyä syvällisesti kuvataiteeseen ja kehittää opiskelijan kuvallista ilmaisua.

## **Kulttuuri- ja nuorisopalvelut**

Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden tulosalue käsittää Kaskikuusen kansalaisopiston, kirjaston, Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipisteen, muun kulttuuritoiminnan ja nuorisotyön.

### Kansalaisopisto

Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kaskikuusen kansalaisopiston ylläpitämisluvan mukaan kansalaisopisto järjestää koulutusta, jonka tavoitteena on tukea kuntalaisten hyvinvointia ja yleissivistystä sekä lisätä heidän valmiuksiaan toimia aktiivisesti muuttuvassa yhteiskunnassa. Koulutuksen painoalueina ovat kädentaidot, musiikki, kuvataiteet, kielet, tietotekniikka sekä terveyttä edistävät aineet. Opisto järjestää tarvittaessa suomen kielen ja kulttuurin koulutusta maahanmuuttajille.

Kaskikuusen kansalaisopiston opetus on monipuolista, laadukasta ja kaikki ikä- ja väestöryhmät huomioonottavaa. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa myös kuntarajat ylittäen. Toiminta tukee kuntalaisten monipuolista hyvinvointia, vahvistaa kunnan kulttuuri-imagoa sekä kunnan veto- ja pitovoimaa asuinkuntana. Pyritään vahvistamaan henkilöstön työssäjaksamista ja työmotivaatiota.

### Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste antaa opetusta taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisesti. Tämän ohella toiminta sisältää laajenevaa muskaritoimintaa ja konserttitoimintaa.

Toiminta tukee kuntalaisten monipuolista hyvinvointia, vahvistaa kunnan kulttuuri-imagoa sekä kunnan veto- ja pitovoimaa asuinkuntana.

### Nuorisotoimi

Nuorisotyö tarjoaa kaikille nuorille suunnattua toimintaa huomioiden ja edistäen lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia. Työmuotoina käytetään nuorisotilatointia, etsivää nuorisotyötä / sosiaalista vahvistamista sekä kerho-, ryhmä- ja leiritointia. Toiminnan tarkoituksena on sitouttaa varhaisnuoret ja nuoret toimintaan mielekkään tekemisen kautta, sekä samalla edistää heidän hyvinvointiaan, sosiaalisia taitojaan ja elämänhallinnan

taitojen kehittymistä sekä ennalta syrjäytymistä. Kaikissa toiminnoissa huomioidaan kasvatuksellisuus.

Lisäksi nuorisotyön tarkoituksena on edistää kulttuuri- ja ympäristökasvatusta.

Nuorisotiloilla työmuotoina käytetään mm. ryhmätoimintoja ja teemakokonaisuuksia. Nuoret saavat myös viettää aikaa kavereiden kanssa valvotussa ympäristössä aikuisen ollessa aina läsnä ja mukana nuorten vapaa-ajassa.

Leiri-, kerho-, ja retkitoiminnassa vahvistetaan lasten ja nuorten ympäristö-, kulttuuri- ja liikuntatietoutta järjestämällä monipuolisia mahdollisuuksia osallistua leireille, retkille ja koko perheen tapahtumiin tehden vahvaa yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Sosiaalisen vahvistamisen ja ennaltaehkäisyn tavoitteessa työmuotoina ovat mm. monialainen yhteistyö, yhteistyötapaamiset eri nuorten toimijoiden kanssa, suunnatut kerhot, etsivä nuorisotyö sen eri muodoissa hyödyntäen Nuotta valmennusta ja sekä ryhmälle kohdennettuja muita hankkeita ja palveluja ja Valpas toiminnan kokonaisvaltainen ohjaus- ja valvonta vastuu.

### Kirjasto

Lapinlahden kunnankirjasto tarjoaa sekä laadukasta paikallispalvelua kahdessa toimipisteessä, että sähköisiä palveluita. Kirjasto tarjoaa asiakkaiden käyttöön monipuoliset aineistokokoelmat, joiden käyttö on pääosin maksutonta. Yleisen kirjaston tehtävät määrittää kirjastolaki (2016/1492). Kirjastolain mukaan yleisen kirjaston tehtävänä on: tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan ja edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastolla tulee olla käytössään tarkoituksenmukaiset tilat, ajantasainen välineistö, riittävät aukioloajat sekä riittävä ja osaava henkilöstö. Ajantasainen välineistö sisältää henkilöstölle ja käyttäjille tarkoitettuja laitteita, ohjelmistoja ja verkkoyhteyksiä.

### Muu kulttuuritoimi

Muu kulttuuritoimi pyrkii vahvistamaan Lapinlahden kuntakuvaa juurevana kulttuuripitäjänä tukemalla tapahtumajärjestäjiä ja käyntikohteita sekä tarjoamalla kulttuurielämyksiä. Lisäksi edistetään verkostoitumista eri toimijoiden kesken, tehdään yhteismarkkinointia ja avustetaan toimijoita lisäresurssien hankinnassa. Muu kulttuuritoimi tekee tiivistä yhteistyötä kulttuuripalvelujen kehittämiseksi Ylä- ja Pohjois-Savon kuntien kulttuuritoimien kanssa sekä hanketoiminnan parissa.

### **Varhaiskasvatus**

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaa varhaiskasvatuslaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista. Esiopetus, jota säätelee perusopetuslaki, on osa varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu.

Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimivuutta yhteiskunnassa. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää.

### Tukipalvelut

Sivistysosaston tukipalveluihin kuuluu: sivistysosaston hallinto, koulutapaturmat ja hankkeet.

## Strategiset tavoitteet

### Visionäärinen ja tekevä kunta

| Tavoite                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Toimenpiteet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Mittari                                                                                                                                                                                  | Vastuuhenkilö                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>IDEA- JA KOKEILUKULTTUURIN RAKENTAMINEN</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Johtamisemme tukee idea- ja kokeilukulttuuria</li> <li>Luomme kulttuurin, joka rohkaisee tavoitelähtöiseen ideointiin ja nopeisiin kokeiluihin</li> <li>Rakennamme prosessin ideoiden keräämiselle, kehittämiselle ja testaamiselle</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Rakennamme käytännöllisen mallin kriteereineen, joka kytetään osaksi strategian viestintää ja suunnataan ideointia strategiaan tavoitteisiin</li> <li>Kehityskeskusteluissa ja henkilöstöpalavereissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin</li> <li>Otetaan käyttöön ideaboksi</li> <li>Palkitaan parhaat ideat /herätteet vuoden lopussa</li> <li>Lisäämme ideat ja kokeilut joryn ja henkilöstöpalaverien asialistalle</li> <li>Sovimme keneltä pitää pyytää lupa ideoiden toteuttamiseen</li> <li>Kuntalaisten palautteet (kuntalaisaloite) toteutetaan osallistavan budjetoinnin kautta</li> </ul> | malli<br>Montako Erkkä-peda opintoihin /Oulun ja Lapin yliopisto ?<br>kerätään laadullisia ideoita/määrä<br><br>ideoiden ja kokeilujen määrä<br><br>palautteiden määrä<br>käytetyt eurot | Sivistysjohtaja<br><br>Rehtorit |
| <b>KEHITÄMME KUNTAA EKOLOGISESTI KESTÄVÄLLÄ TAVALLA</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Otamme päätöksenteossamme huomioon ympäristövaikutukset</li> </ul>                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Päätöksen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | arviointien määrä<br><br>Vihreä lippu-toiminta jatkuu/ ML                                                                                                                                | ML rehtori                      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                        |                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Toteutamme ja seuraamme Ilmastosuunnitelmaa 2021 – 2035</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Osavuosisikatsaukseen ilmastosuunnitelma yhtenä kohtana, avataan mitä tehty tai ei ole tehty</li> </ul>                                                                                        |                                                                                                        |                                                       |
| <ul style="list-style-type: none"> <li><b>LAPINLAHDEN TUNNETTUUDEN LISÄÄMINEN</b></li> <li>Teemme Lapinlahtea tunnetuksi keskittymällä viestinnässä strategiaan kärkeä tavoitteisiin</li> <li>Vahvistamme Lapinlahden kunnan mainetta hyvänä työnantajana (tavoitteena varmistaa parhaiden osaajien rekrytointi)</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Laaditaan viestintästrategia kärkeä viesteineen</li> <li>Uudistetaan kunnan www-sivut</li> <li>Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työnantajakuva) ja perehdytykseen</li> </ul> | <p>Ulkopaikkakuntalaisten lukiolaisten määrä/markkinointi</p> <p>onnistuneiden rekrytointien määrä</p> | <p>Lukion rehtori</p> <p>sivistysjohtaja/rehtorit</p> |

### Palvelemme intohimoisesti

| Tavoite                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Toimenpiteet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Mittari                                                                                                                                                                             | Vastuhenkilö                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>PALVELUKETJUMME OVAT SUJUVIA JA TEHOKKAITA</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Henkilöstömme tekee merkityksellistä ja arvoa tuottavaa työtä</li> <li>Palveluketjumme ovat selkeästi kuvattuja ja niiden palvelutasot määriteltä</li> <li>Kehitämme palveluitamme ennakoivasti palautteen, ideoiden ja kokeilujen avulla</li> <li>Henkilöstömme osaa toimia uudistettujen palveluketjujen mukaisesti</li> <li>Viestimme selkeästi ja ennakoivasti palveluistamme</li> <li>Toimintatapamme ovat ajanmukaisia</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Kuvaamme palvelut ja niiden kehittämisen mallin</li> <li>Tuotamme talousarvioon yhteismitalliset palvelukuvaukset (kysymykset joihin vastataan: kenelle ja miten, toimintaympäristön muutos ja palvelutarve)</li> <li>Määritetään palveluiden vasteajat</li> <li>Kuvaamme yhdyspinnan hyvinvointialueeseen</li> <li>Päivitämme kunnan nettisivuille palvelut asiakaslähtöisesti</li> <li>Viestimme kuntalaisille vuoden vaihteessa selkeästi palveluiden muutoksen yhdessä hyvinvointialueen kanssa</li> <li>Välittämme kuntalaisille hyvinvointialueen viestiä</li> </ul> | <p>Koulujen itsearviointikysely : luokat 3,5 ja 8.</p> <p>Perusopetuksen suorittamisen aste /ikäluokka.</p> <p>Lukion opiskelijakysely</p> <p>Varhaiskasvatuksen asiakaspalaute</p> | <p>Osastopäällikkö</p> <p>Koulutoimisto</p> <p>Lukion rehtori</p> <p>Varhaiskasvatuspäällikkö</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>HENKILÖSTÖMME VOI HYVIN JA KOKEE TYÖNSÄ MERKITYKSELLISEKSI</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Johtamisemme on osallistavaa ja kannustavaa</li> <li>• Toimintamme on asiakaskeskeistä, joustavaa sekä aloitteellista</li> <li>• Henkilöstömme osaaminen on ajan tasalla ja jokaisella on selkeä rooli strategian toteuttamisessa</li> <li>• Urapolun suunnittelu on osa kehityskeskusteluja</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Laadimme henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen)</li> <li>• Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä</li> <li>• Toteutamme koulutussuunnitelmaa</li> <li>• Strategian toimeenpano pitää sisällään henkilöstön kanssa käydyt keskustelut, joissa tavoitteena yhteinen linja mitä strategialla tavoitellaan ja mikä on jokaisen rooli strategian toteutuksessa</li> <li>• Kehityskeskusteluihin ja henkilöstöstrategiaan otetaan mukaan urapolkujen suunnittelu</li> <li>• Kunnan tunnettuuden parantuminen parantaa kunnan työnantajakuvaa haluttuna työnantajana</li> </ul> | <p>Työhyvinvointikysely</p> <p>Kansalaisopiston vuosittainen sähköinen opettajapalautekysely</p> <p>Sairaspoissaolot</p> <p>Koulutuksiin osallistumisprosentti</p> | <p>Sivistysjohtaja</p> <p>Kansalaisopiston rehtori</p> <p>Sivistysjohtaja</p> <p>Sivistysjohtaja/esimiehet</p> |
| <b>PALVELUMME HOUKUTTELEVAT LAPSIPERHEITÄ</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Edistämme perhemyönteisyyttä teoilla ja päätöksillä, jotka saavat perheet pysymään ja muuttamaan Lapinlahdelle</li> <li>• Otamme päätöksenteossamme huomioon lapsivaikutukset sekä lapsi- ja perheneuvoston suositukset</li> </ul>                                                                                          | <p>Perustamme lapsi- ja perheneuvoston, uusi vaikuttamiselin</p> <p>Otetaan lapsivaikutusten arviointi käyttöön</p> <p>Järjestetään koulutus viranhaltijoille ja valtuutetuille, jossa kirkastetaan tavoite</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Kuntaan muuttavien lapsiperheiden määrä</p>                                                                                                                     | <p>Sivistysjohtaja/varh.kasv</p>                                                                               |

#### Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

| Tavoite                                                     | Toimenpiteet                            | Mittari | Vastuuhenkilö            |
|-------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|---------|--------------------------|
| <b>TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTAEHKÄISEVÄSTI</b> | <b>Hyvinvointipalvelujen määrittely</b> |         | Kansalaisopiston rehtori |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                       |                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Hyvinvointipalvelumme ovat kuntalaisten toiveista ja tarpeista lähteviä huomioiden kuntatalouden mahdollisuudet</li> <li>Tiivis yhteistyö Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa edistää ennakointia hyvinvointityötä</li> <li>Tuotamme iloa ja hyvinvointia kuntalaisille vapaaehtoistoimijoiden ja muiden kumppanien kanssa</li> <li>Kunnan avustuskokonaisuus sisältää taloudellisen kannusteen talkootyön tekemiseen</li> <li>Kuntalaiset osallistuvat entistä aktiivisemmin yhteisönsä sekä viihtyisän ja turvallisen kasvu- ja elinympäristön kehittämiseen</li> <li>Yhdistys- ja seurayhteistyö sekä monipuoliset harrastusmahdollisuudet innostavat kuntalaisia liikkumaan enemmän</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Määrittelemme mitä hyvinvointipalvelut Lapinlahden kunnassa tarkoittavat</li> </ul> <p><b>Lapset puheeksi –menetelmän käyttöönotto</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Kouluterveydenhuolto</li> </ul> <p><b>Osallistava budjetointi osaksi hyvinvoinnin kehittämistä</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Otamme osallistavan budjetoinnin osaksi hyvinvoinnin kehittämistä</li> <li>Päivitetään avustuskriteerit</li> <li>Otamme hyvinvointialueen yhteistyöhön mukaan</li> <li>Teemme palveluiden tarvearvioinnin ja linkitämme siihen 3-sektorin palvelut</li> </ul> | <p>Kansalaisopiston vuosittainen sähköinen opiskelijapalautekysely</p> <p>Asiakaskysely kirjastopalveluista</p> <p>Toiminnan aloitus</p> <p>TEA-viisari</p> <p>Kouluterveyskysely</p> | <p>Kirjastotoimenjohtaja</p> <p>valtuusto</p> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|

### Olemme yritysten kanssa samalla puolella

| Tavoite                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Toimenpiteet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Mittari | Vastuhenkilö |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|--------------|
| <p><b>YRITTÄJÄVERKOSTO TUOTTAU YHTEISTYÖMALLEJA JA HYÖTYÄ YRITTÄJILLE</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Haemme yhteistyömalleja elinkeinosektorin sidosryhmien kanssa uusien yritystoiminnan mahdollisuuksien löytämiseksi</li> <li>Pyrimme madaltamaan kynnystä, jotta alueen yritykset löytäisivät saatavilla olevat kehittämisen tukimuodot laajemmasta määrin, ja saisivat uusia menestymisen eväitä</li> <li>Kunta saa tiiviin ja avoimen vuoropuhelun kautta palautetta ja ideoita, kuinka helpottaa yrittämistä</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Otamme käyttöön paikallisen hankintaohjeistuksen</li> <li>Päivitämme päätösten yritysvaikutusten arvioinnin</li> <li>Säännöllinen ja jatkuva foorumi yrittäjyyteen liittyvissä asioissa ja yrittäjien sisäinen fb-ryhmä</li> <li>Hankimme infotaulun 5-tien varrelle, jossa näkyy yrittäjien mainokset (yritykset osallistuvat kustannuksiin, laadimme yhteiset pelisäännöt, ELY mukana)</li> </ul> |         |              |



|  |  |  |  |
|--|--|--|--|
|  |  |  |  |
|--|--|--|--|

## Riskit

| Riski                                                  | Toimenpide                                                                                                                                                                         | Vastuu                                       | Riskin taustatiedot |
|--------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|---------------------|
| Henkilöriski                                           | Asianmukainen rekrytointiprosessi, henkilöiden arviointi, koeaika, ansiovertailut, avainhenkilöiden/-tehtävien tunnistaminen, toimivat sijaisjärjestelyt.                          | Sivistysosaston esimiehet                    |                     |
| Henkilöstön hyvinvointi                                | Kehityskeskustelut, työtyytyväisyyskyselyt, aktiivinen välittäminen, ohjeistus, koulutus, asianmukaiset työvälineet ja työskentelyolosuhteet, kuntoutus ja uudelleensijoittaminen. | Sivistysosaston esimiehet ja työntekijät     |                     |
| Henkilö-, omaisuus- ja vastuuvahingot                  | Työntekijöiden ammattitaidon ylläpitäminen, asianmukaiset työvälineet, ensiapuvalmiuksien ylläpitäminen, ajan tasalla oleva vakuutusturva.                                         | Sivistysosaston esimiehet ja työntekijät     |                     |
| Sopimusriskit                                          | Sopimusten teolle on selkeä prosessi ja valtuudet, niillä on omistaja, sopimuksissa on kuntaa suojaavat pykälät ja sopimukseen on määritetty irtisanomisaika.                      | Sivistysosaston osastopäällikkö ja esimiehet |                     |
| Tietoliikenteeseen ja -järjestelmiin liittyvät häiriöt | Virustorjunta ajan tasalla, varajärjestelmät ja varmennukset kunnossa. Sallitaan vain kunnan hyväksymien järjestelmien käyttö. Käyttöoikeuksien poisto heti                        | Ysit, esimiehet                              |                     |

|                                      |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                              |  |
|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|--|
|                                      | työntekijän työsuhteen päättyessä. Kyberuhkiin varautuminen.                                                                                                                                                                                      |                                              |  |
| Tietoturva- ja tietosuojariskit      | Henkilökohtaiset käyttäjätunnukset ja salasanat, päätelaitteen lukitus. Kaikkea tietoa käsitellään luokittelun mukaisesti. Tietosuoja-asioiden perehdytys ja ajantasainen koulutus. Tietojärjestelmien vastuuhenkilö/pääkäyttäjä.                 | Sivistysosaston työntekijät ja esimiehet     |  |
| Hanke- ja projektiriskit             | Nimetään hankkeelle vastuuhenkilö ja mahdollisesti projektipäällikkö. Kaikilla hankkeilla tulee olla hankesuunnitelma, jonka perusteella arvioidaan hankkeen tuloksellisuutta tavoitteiden ja kustannusarvoin osalta. Hanke päätetään hallitusti. | Sivistysosaston osastopäällikkö ja esimiehet |  |
| Salassapitoriski                     | Salassapitoasioiden osaaminen, sovellusten käyttö.                                                                                                                                                                                                | Sivistysosaston työntekijät ja esimiehet     |  |
| Tietojenluovutusriski                | Tietojenluovutusperiaatteiden hallinta.                                                                                                                                                                                                           | Sivistysosaston työntekijät ja esimiehet     |  |
| Rahoitus- ja sijoitustoiminnanriskit | Sijoitustoiminnan, korkoriskin, likviditeetin, takausten ja vakuuksien aktiivinen seuranta ja valvonta.                                                                                                                                           |                                              |  |

## Käyttötaloussuunnitelmat tulosalueittain

### Perusopetus

#### Tulosalueen talousarvio

| 300 PERUSOPETUS                     | TP 2021           | TA +Muut .2022     | KTS 2023           | Ero%        |
|-------------------------------------|-------------------|--------------------|--------------------|-------------|
| TOIMINTATUOTOT                      | 559 696           | 631 130            | 641 000            | 1,6         |
| TOIMINTAKULUT                       | -10 459 266       | -11 127 203        | -11 041 299        | -0,8        |
| <b>TOIMINTAKATE</b>                 | <b>-9 899 570</b> | <b>-10 496 073</b> | <b>-10 400 299</b> | <b>-0,9</b> |
| POISTOT JA ARVONALENTUMISET         |                   |                    |                    |             |
| SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT       | -24 520           | -16 794            | -5 465             | -67,5       |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>             | <b>-9 924 091</b> | <b>-10 512 966</b> | <b>-10 405 764</b> | <b>-1,0</b> |
| <b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ</b> | <b>-9 924 091</b> | <b>-10 512 867</b> | <b>-10 405 764</b> | <b>-1,0</b> |

Kouluilla säilytetään vuoden 2023 talousarvion mukaiset toiminnot. Palvelurakennetta tarkastellaan talousarviovuoden 2023 aikana.

Talousarviovuoden tavoitteilla pyritään parantamaan perusopetuksen laatua ja lisäämään oppilaiden välistä tasa-arvoa. Kaikille oppilaille taataan tarvittava tuki riittävällä resursoinnilla. Perusopetuksen laadun lisäämiseen ja erityisopetusta kehitetään osittain myös hankkeiden kautta. Kehitetään koulujen välistä tasa-arvoa. Toimintatapoja kehitetään edelleen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Opetussuunnitelman keskeisinä tavoitteina on vahvistaa oppilaan aktiivisuutta, lisätä opiskelun merkityksellisyyttä ja mahdollistaa onnistumisen kokemukset jokaiselle oppilaalle. Opetussuunnitelmat korostavat oppiaineiden opetuksessa laaja-alaista osaamista, joka rakentuu eri näkökulmista. Opiskelu, työelämä sekä aktiivinen kansalaisuus edellyttävät eri tiedon- ja taidonalojen hallintaa ja niitä yhdistäviä tekijöitä.

Perusopetuksen Nerkoon yksikköön lisätään esiopetus koulun puolelle Martikkalan ja Paloisten mallin mukaisesti.

Opetussuunnitelmassa arviointiluku vaatii edelleen kehitystoimintaa. Tavoitteena selkeyttää ja yhtenäistää arviointiohjeita sekä päivittää DIGI-kalenteri.

Koulun toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat vuorovaikutteisuuden ja monipuolisen työskentelyn periaatteet. Tämä tarkoittaa, että koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti erilaisia työtapoja ja oppimisympäristöjä. Työtapojen tulee antaa tilaa kokeilemiseen, tutkimiseen, toiminnallisuuteen, liikkumiseen ja leikkiin. Luokahuoneen lisäksi oppimisympäristöinä käytetään yhä enemmän myös koulun ulkopuolisia ympäristöjä: liikutaan luonnossa ja vierailaan esimerkiksi museoissa tai yrityksissä. Teknologialla on yhä suurempi merkitys koulun arjessa, ja oppilaat voivat entistä paremmin osallistua omien oppimisympäristöjensä kehittämiseen ja valitsemiseen. Uusi opetussuunnitelma korostaa arviointimenetelmien monipuolisuuden lisäksi myös arviointia, joka ohjaa ja edistää oppimista. Osallistutaan Lapinlahden juhluvuoden suunnitteluun ja toteutukseen.

Yhteistyötä toisen asteen kanssa ja muiden toimijoiden kanssa tullaan kehittämään oppivelvollisuusiän noustua 18 ikävuoteen. Perusopetuksen velvollisuus on selvittää, että kaikki opiskelijat ovat saaneet jonkun jatko-opintopaikan peruskoulusta valmistumisen jälkeen tai siinä vaiheessa, kun oppilaalla ei ole enää oikeutta opiskella peruskoulussa. Toimitaan nuorisotoimen kanssa yhteistyössä Koulunuorisotyöntekijä- hankkeessa Matin ja Liisan sekä Varpaisjärven yläkouluilla. Lisätään yläkoulujen yhteistyötä Liikkuva Yläkoulu-hankkeella.

Koulukiusaamisen vastaista toimintamallia jatketaan ja arvioidaan Kiva Koulu-kyselyin yhdessä Turun yliopiston kanssa. Edellisen vuoden itsearviointit viedään tiedoksi lautakunnalle ja pohditaan käytännön toimenpiteet tulosten pohjalta.

Oppilaskuljetusten kilpailutus tapahtuu kevään 2023 aikana. Valtionavustus Lapinlahtea koskeviin reitteihin Vitostielle loppuu ja on mietittävä kustannustehokkaat korvaavat kyyditykset. Tästä ilmoitus tullut ELY-keskukselta ke 18.1.2023.

Valitaan oma rehtori Matin ja Liisan koululle. Uudistetaan koulutoimen hallintoa ja tarkistetaan sivistystoimen toimistohenkilöstön tehtäväkuvia.

## Lukio

| 310 LUKIO                                                    | TP 2021           | TA+ Muut<br>2022  | KTS 2023          | Ero%       |
|--------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|------------|
| TOIMINTATUOTOT                                               | 77 519            | 90 000            | 45 000            | -50,0      |
| TOIMINTAKULUT                                                | -1 727 870        | -1 878 517        | -1 855 174        | -1,2       |
| <b>TOIMINTAKATE</b>                                          | <b>-1 650 350</b> | <b>-1 788 517</b> | <b>-1 810 174</b> | <b>1,2</b> |
| POISTOT JA ARVONALENTUMISET<br>SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT | 2 982             | -2 982            | -2 982            | 0,0        |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>                                      | <b>-1 653 332</b> | <b>-1 791 499</b> | <b>-1 813 156</b> | <b>1,2</b> |
| <b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ</b>                          | <b>-1 653 332</b> | <b>-1 791 499</b> | <b>-1 813 156</b> | <b>1,2</b> |

Vuoden 2023 talousarvio on laadittu vuoden 2022 tuntimäärälle. Lukion opetukseen liittyvissä toiminnoissa ei ole merkittäviä muutoksia. Laitteet ja materiaalit ensimmäisen, toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoille tulevat kasvattamaan lukion kustannuksia. Samoin vierailut esimerkiksi yliopistoille lisäävät kyydityskustannuksia, sillä toisen asteen opinnot ovat ilmaisia.

Tavoitteena on Lukion toiminnan kehittäminen laadukkaan opetuksen sekä laajan opintotarjonnan pohjalta. Osallistuminen kuvataidelukioiden kehittämisverkoston toimintaan edistää kuvataideopetuksen laatua ja lisää yhteistyötä kuvataidelukioiden välillä. Lukio-opetuksen laadun ylläpitäminen ja kehittäminen tapahtuu opettajien kouluttamisen sekä laadukkaiden ja ajanmukaisten opetusmateriaalien kautta. Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyön kautta vahvistetaan lukiolaisten työelämä- ja jatko-opintovalmiuksia. Kehitetään lukion ja lukio-opintojen houkuttelevuutta yläkouluikäisten silmissä. Markkinointiin lisätään satsauksia, jotta houkuttelevuus lisääntyy.

Uuden opetussuunnitelman sisäinajon myötä toimintatapojen tarkastelua ja kehittämistä siten, että opetusmenetelmät, oppimisympäristöt ja arviointimenetelmät ovat entistä monipuolisempia ja ohjaavat sekä tukevat opiskelijaa.

Riittävän tuen tarjoaminen lukion opiskelijoille auttaa lukio-opintojen loppuun saattamisessa sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemisessa. Tuen tarve on jatkuvasti lisääntynyt nostaen kustannuksia.

### Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

| <b>320 KULTTUURI- JA NUORISOPALVELUT</b> | <b>TP 2021</b>    | <b>TA+Muut<br/>2022</b> | <b>KTS 2023</b>   | <b>Ero%</b> |
|------------------------------------------|-------------------|-------------------------|-------------------|-------------|
| TOIMINTATUOTOT                           | 179 969           | 168 750                 | 126 800           | -24,9       |
| TOIMINTAKULUT                            | -1 587 591        | -1 588 221              | -1 687 178        | 6,2         |
| <b>TOIMINTAKATE</b>                      | <b>-1 407 621</b> | <b>-1 419 471</b>       | <b>-1 560 378</b> | <b>9,9</b>  |
| POISTOT JA ARVONALENTUMISET              | -5 417            | -5 417                  | -5 417            | 0,0         |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>                  | <b>-1 413 038</b> | <b>-1 424 888</b>       | <b>-1 565 795</b> | <b>9,9</b>  |
| <b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ</b>      | <b>-1 413 038</b> | <b>-1 424 888</b>       | <b>-1 565 795</b> | <b>9,9</b>  |

### Kansalaisopisto

Laadukkaan opetustarjonnan ylläpitäminen ja kehittäminen: Opetusta järjestetään 6900–7100 tuntia kalenterivuodessa. Asiakaslähtöinen suunnittelu, joka perustuu kurssiarviointeihin, eri-ikäisiltä kuntalaisilta tuleviin toiveisiin ja opiston henkilöstön ajan ja muiden koulutuksen järjestäjien tarjonnan seuraamiseen ja ideointiin. Laatuun vaikutetaan henkilöstön työhyvinvointia ja -turvallisuutta edistämällä, koulutuksella sekä yhteistyöllä muiden kansalaisopistojen ja yhteistyötahojen kanssa.

Palvelujen saavutettavuus: Kansalaisopistopalvelut pidetään kuntalaisten saavutettavina ottaen huomioon fyysiset välimatkat. Etäopetus on osa opistotoimintaa. Luontokytien opetustarjonnan määrä pyritään säilyttämään nykyisenä.

### Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipisteen vuoden 2023 talousarvio on laadittu Lapinlahden kunnan ja Kuopion konservatorion välisen sopimuksen pohjalta. 16.1.2018 hyväksytyn sopimuksen mukaan Lapinlahden kunnan kuntaosuus on 50.000 €/v. Konservatorion toiminnot siirretään Umpikujan kiinteistöstä Matin ja Liisan kouluun Viisuun viikosta 9 alkaen.

Myönteinen näkyvyys ja vaikuttavuus yli kuntarajojen: Musiikin perusopetuksen laajuuden ylläpitäminen toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevällä ja suunnitellulla tasolla (40–45 oppilasta). Varhaisiän musiikkikasvatus eli musiikkileikkikoulu-, soitinkaruselli- ja alkusoittotoiminta tukee musiikin perusopetusta. Esiintymistoiminnan kehittäminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

### Kirjasto

Lasten ja nuorten lukuharrastuksen edistämiseksi kirjasto järjestää vuosittain kirjastonkäytönopetuksia vähintään kolmelle luokka-asteelle ja kirjavinkkauksia vähintään kahdelle luokka-asteelle, satutunteja järjestetään viikoittain, lapsia kannustetaan lukudiplomien suorittamiseen ja järjestetään lasten- ja nuorten tapahtumia. Asiakkaiden käyttöön tarjotaan monipuolista ja koko ajan uudistuvaa kokoelmaa. Kirjasto tekee sidosryhmäyhteistyötä, muun muassa järjestämällä tapahtumia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

### Muu kulttuuritoimi

Muu kulttuuritoimi tekee tiivistä yhteistyötä ja osallistuu yhteisiin hankkeisiin Ylä-Savon ja Pohjois-Savon kulttuuritoimien kanssa kulttuuripalvelujen kehittämiseksi. Matkailua kehitetään seudullisena yhteistyönä Iisalmi ja tienoot -matkailupalveluverkostossa. Pidetään huolta Varpaisjärven kotiseutumuseon kokoelmista ja kehitetään sen sekä Suomen Asutusmuseon toimintaa. Kulttuuritoimi on mukana koordinoimassa ja järjestämässä tapahtumia ja niistä tiedottamista. Lapinlahtea tuodaan esille messuilla ja tapahtumissa sekä eri medioissa. Kulttuuritoimi pyrkii tuomaan esille kulttuurin hyvinvointivaikutuksia ja mahdollistamaan niiden tulemisen osaksi kuntalaisten arkea.

### Nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön ja nuorisotyön henkilöresurssien oikealla mitoituksella tavoitteena tavoittaa alle 29-vuotiaat koulunsa keskeyttäneet ja kouluttamattomat nuoret. Heille mahdollistetaan asianmukaiset jatkopolut koulutukseen ja työelämään monialaisia verkostoja hyödyntäen ohjaten oikea-aikaisten palvelujen piiriin. Etsivän nuorisotyön valtion rahoitusta haettu vuodelle 2023 ja uutta rahoitusta haetaan ajalle 1.9.2023-31.8.2024.

Nuoriso-ohjaajalla Valpas oppivelvollisuuden suorittamisen ohjaus, valvonta ja kehittämisvastuu operatiivisella tasolla nuorten toisen asteen koulutukseen hakeutumiseksi.

Nuorisofoorumin ja muun vaikuttamistoiminnan turvaaminen aktiivisena toimijana nuoria koskevassa päätöksenteossa.

Nuorisotila Klubin toiminnan ja sen alueen nuorisotoiminnan turvaaminen riittävällä henkilöstöresurssimäärällä nuorisotoimessa.

Vuodelle 2023 on saatu koulunuorisotyön kehittämistä, jonka omarahoitus osuus on noin 5 000 euroa vuodessa.

Vapaaehtoistyön ylläpitäminen aktiivisena toiminnassa koko kunnan alueella Lapinlahden ja Varpaisjärven seurakunnan kanssa yhteistyössä, kehittäen jalkautuvaan nuorisotyötä kuntaan sopivalla toimintatavalla.

E-pelaamisen toiminnan kehittäminen ja nuorten kasvuntukeminen sekä opastaminen somessa sekä netissä.

Toiminnan suunnittelu vuoden aikana nuorten ja perheiden tarpeet ja toiveet huomioiden leiri- ja retkityössä.

Nuorisotilojen säännöllinen aukiolo suunnitellen aktiivista sisältöä nuorisotalo toimintaan ja turvata toiminta sijaisjärjestelyin poissaolojen varalta.

## Varhaiskasvatus

| 330 VARHAISKASVATUS                 | TP 2021           | TA+Muut<br>2022   | KTS 2023          | Ero%       |
|-------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|------------|
| TOIMINTATUOTOT                      | 401 890           | 336 000           | 355 500           | 5,8        |
| TOIMINTAKULUT                       | -4 384 872        | -4 284 131        | -4 686 228        | 9,4        |
| <b>TOIMINTAKATE</b>                 | <b>-3 982 983</b> | <b>-3 948 131</b> | <b>-4 330 728</b> | <b>9,7</b> |
| POISTOT JA ARVONALENTUMISET         | -5 968            | -5 968            | -5 969            | 0,0        |
| <b>TILIKAUDEN TULOS</b>             | <b>-3 988 951</b> | <b>-3 954 100</b> | <b>-4 336 696</b> | <b>9,7</b> |
| <b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ</b> | <b>-3 988 951</b> | <b>-3 954 100</b> | <b>-4 336 696</b> | <b>9,7</b> |

Varhaiskasvatusta järjestetään perhepäivähoitona tai päiväkotitoimintana kunnan itsensä järjestämänä: perhepäivähoitajia on 17, kaksi ryhmäperhepäiväkotia ja kuusi päiväkotia. Lisäksi kunta hankkii varhaiskasvatustalvuuksia yksityisiltä palvelujen tuottajilta: yksityistä perhepäivähoitoa tuetaan lakisääteisellä yksityisen hoidon tuella ja harkinnanvaraisella yksityisen hoidon tuen kuntalisällä. Yksityisen palvelujen tuottajia on kolme yksityistä perhepäivähoitajaa ja kaksi yksityistä ryhmäperhepäiväkotia. Tavoitteena on, että perhepäivähoito- ja päiväkotipaikkojen saatavuus vastaa lapsiperheiden tarpeita alueellisesti, laadullisesti ja määrällisesti.

Lapsen tukea vahvistava muutos varhaiskasvatustalvuuksilakiin tuli voimaan 1.8.2022: muutoksessa määriteltiin lapsen kolmitasoinen tuki. Lasten yleisen tuen tukipalveluista, tehostetusta ja erityisestä tuesta tehdään hallinnollinen päätös. Tuen lainmukainen toteuttaminen voi tarkoittaa lisähenkilöstön

palkkaamista tai määräaikaista ryhmäkoon pienennystä niissä lapsiryhmissä, joissa on esim. useita tuen tarpeen lapsia. Tuki toteutetaan aina osana varhaiskasvatuksen toimintaa.

Varhaiskasvatuksen asiakasmäärä pienenee, mutta varhaiskasvatuksen kysyntää on kuitenkin vaikea ennustaa luotettavasti, koska vaihtelua kysyntään tuo työllisyystilanne, opiskelumahdollisuudet ja lapsiperheiden muuttoliike. Lisäksi asiakasmaksujen alentamisen tavoitteena on nostaa lasten varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulot pienenevät, koska lasten määrä vähenee ja jo päätetyt asiakasmaksulain muutokset vaikuttavat pienentävästi maksutuloihin. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain muutos (1365/2022) tulee voimaan 1.3.2023. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennetaan korottamalla maksujen perusteena olevia tulo rajoja 33 prosenttia. Asiakasmaksutuotto pienenee noin 29 prosenttia verrattuna vuoden 2021 asiakasmaksutuottoihin.

Esiopetuksen osalta ikäluokkien pieneneminen vaikuttaa niin, että syksyllä 2023 esiopetusikäiset aloittavat esiopetuksen Nerkoon koululla.

Varhaiskasvatuksessa on painopistealueina vuonna 2023 liikunnalliset ja toiminnalliset menetelmät, lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen ja toiminnan säännöllinen arviointi.

#### Tukipalvelut

| 340 TUKIPALVELUT                    | TP 2021         | TA+muut<br>2022 | KTS 2023       | Ero%         |
|-------------------------------------|-----------------|-----------------|----------------|--------------|
| TOIMINTATUOTOT                      | 247 209         | 186 000         | 122 000        | -34,4        |
| TOIMINTAKULUT                       | -632 194        | -494 410        | -488 263       | -71,5        |
| <b>TOIMINTAKATE</b>                 | <b>-384 985</b> | <b>-308 410</b> | <b>-18 713</b> | <b>-93,9</b> |
| <b>TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ</b> | <b>-384 985</b> | <b>-308 410</b> | <b>-18 713</b> | <b>-93,9</b> |

Tukipalveluiden osalta merkittävä muutos on oppilashuollon palveluiden siirtyminen Hyvinvointialueen alaisuuteen. Hallinnossa uudet virkajärjestelyt astuvat voimaan 1.1.2023.

**TUNNUSLUVUT JA MITTARIT****PERUSOPETUS**

|                                                                                   | TP 2021 | TA 2022 | TAE 2023 | TSE 2024 | TSE 2025 |
|-----------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|----------|----------|----------|
| Perusopetuksen tuntimäärä<br>(ei sisällä hankerahoituksella toteutettuja tunteja) | 2013    | 2040,5  | 2040     | 2020     | 2020     |
| Tuntikehys/oppilas                                                                | 2,03    | 2,02    | 2,12     | 2,23     | 2,4      |
| Yleisopetusryhmien lkm                                                            | 57      | 55      | 55       | 55       | 53       |
| Erityisopetusryhmien lkm                                                          | 9       | 9       | 9        | 10       | 10       |
| Nettomenot/oppilas (ulkoiset menot)                                               | 7 566 € | 7 755 € | 8 938 €  | 8 938 €  | 8 938 €  |
| Yleisopetuksen keskimääräinen ryhmäkoko alakouluissa                              | 16,8    | 17,5    | 16,1     | 15,0     | 14,3     |
| Yleisopetuksen keskimääräinen ryhmäkoko yläkouluissa                              | 19,2    | 19,8    | 19,8     | 19,0     | 18,4     |
| Oppilaskuljetusten<br>kustannukset/kuljetusoppilas                                | 1995    | 2091    | 2345     | 2345     | 2345     |

| Oppilaita peruskoulussa tilastointipäivänä 20.9. | TP 2021 | TA 2022 | TAE 2023 |
|--------------------------------------------------|---------|---------|----------|
| Alapitkä                                         | 77      | 75      | 73       |
| Martikkala                                       | 43      | 46      | 40       |
| - joista esioppilaita                            | 3       | 4       | 2        |
| Nerkoo                                           | 65      | 63      | 56       |
| Matin ja Liisan koulu                            | 607     | 610     | 595      |
| Varpaisjärven koulu                              | 178     | 187     | 171      |

|                                      |                 |                 |            |
|--------------------------------------|-----------------|-----------------|------------|
| Paloisten koulu                      | 31              | 28              | 25         |
| - joista esioppilaita                | 3               | 0               | 4          |
| <b>Yhteensä</b>                      | <b>1001</b>     | <b>1009</b>     | <b>960</b> |
| - joista esioppilaita                | 6               | 4               | 6          |
|                                      |                 |                 |            |
| Kuljetusoppilaita peruskoulussa      | 479             | 466             | 445        |
| Pidennetyssä oppivelvollisuudessa    | 21              | 21              | 26         |
| Muut erityisoppilaat                 | 81              | 76              | 80         |
|                                      |                 |                 |            |
| <b>Oppilasmäärät lv. 2023 – 2025</b> | <b>TAE 2024</b> | <b>TAE 2025</b> |            |
|                                      |                 |                 |            |
| Alapitkä                             | 73              | 64              |            |
| Martikkala                           | 35              | 30              |            |
| - joista esioppilaita                | 3               | 3               |            |
| Nerkoo                               | 47              | 39              |            |
| Matin ja Liisan koulu                | 560             | 534             |            |
| Varpaisjärven koulu                  | 166             | 154             |            |
| Paloisen koulu                       | 21              | 18              |            |
| - joista esioppilaita                | 0               | 2               |            |
| <b>Yhteensä</b>                      | <b>902</b>      | <b>839</b>      |            |
| -joista esioppilaita                 | 3               | 5               |            |

**Palvelurakenteen tarkistaminen:**

Lapsia 22-23 632 ak ja 377 yk= 1009

Lapsia 23-24 583 ak ja 377 yk= 960

Lapsia 24-25 541 ak ja 361 yk= 902

Lapsia 25-26 489 ak ja 350 yk=839

**LUKIO**

|                                                                                         | TP 2021 | TA 2022 | TAE 2023                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|--------------------------------------|
| Ulkoiset nettomenot/opiskelija                                                          | 6504 €  | 7557 €  | 7647 €<br>laskettu 170 opiskelijalla |
| Tuntikehys                                                                              | 308     | 300     | 300                                  |
| Tuntikehys/opiskelija                                                                   | 1,72    | 1,81    | 1,76                                 |
| Toteutuneiden syventävien ja soveltavien kurssien lkm., joista kuvataidelinjan kursseja | 111/23  | 105/23  | 105/23                               |
|                                                                                         | TP 2020 | TP 2021 | TA 2022                              |
| <b>Opiskelijoita 20.9</b>                                                               | 190     | 169     | 167                                  |
| - joista vieraspaikkakuntalaisia                                                        | 60      | 58      | 44                                   |
| - joista lapinlahtelaisia                                                               | 130     | 111     | 123                                  |
| - kuvataidelinjalla                                                                     | 80      | 69      | 71                                   |
| - yleislinjalla                                                                         | 110     | 100     | 96                                   |

|                                      |                   |                   |                   |
|--------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| Ylioppilaita lukiosta                | 46                | 64                | 48                |
| <b>Lukion ylioppilaskirjoitusten</b> |                   |                   |                   |
| <b>arvosanajakauma keväällä</b>      | <b>kevät 2020</b> | <b>Kevät 2021</b> | <b>Kevät 2022</b> |
|                                      | %                 | %                 | %                 |
| I                                    | 7                 | 3                 | 1                 |
| e                                    | 10,3              | 13                | 10,5              |
| m                                    | 16                | 18                | 12,1              |
| c                                    | 24,4              | 27                | 29                |
| b                                    | 26,3              | 22                | 26,3              |
| a                                    | 12,8              | 14                | 13,7              |
| i                                    | 3,2               | 3                 | 7,4               |

#### KULTTUURI- JA NUORISOPALVELUT

| <b>Kansalaisopisto</b>            | <b>TP 2021</b> | <b>TA 2022</b> | <b>TAE 2023</b> | <b>TSE 2024</b> | <b>TSE 2025</b> |
|-----------------------------------|----------------|----------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| Opetustunnit                      | 7920,7         | 6900–7100      | 6900–7100       | 6900–7100       | 6900-7100       |
| Opiskelijat (netto) *             | 1544           | 1300           | 1300            | 1300            | 1300            |
| Opiskelijat (brutto, ml. luennot) | 3535           | 3000           | 3000            | 3000            | 3000            |
| Pidetyt tunnit / asukasluku       | 0,86           | 0,74           | 0,74            | 0,74            | 0,74            |
| Opiskelijat / asukasluku (%)      | 16,7           | 13,7           | 13,7            | 13,7            | 13,7            |

|                          |         |        |        |        |        |
|--------------------------|---------|--------|--------|--------|--------|
| Kokonaiskulut (ulkoiset) | 562.068 |        |        |        |        |
| Valtionosuus             | 312.140 |        |        |        |        |
| Myyntituotot             | 101.938 | 99.750 | 94.000 | 94.000 | 94.000 |
| Kuntaosuus (ulkoiset)    | 147.990 |        |        |        |        |

| <b>Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste</b>                  | <b>TP 2021</b> | <b>TA 2022</b> | <b>TAE 2023</b> | <b>TSE 2024</b> | <b>TSE 2025</b> |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------|----------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| Oppilaat                                                              | 44 (68)        | 45 (75)        | 45 (75)         | 45 (75)         | 45 (75)         |
| ...joista musiikin perusopetuksessa, klassinen                        | 44             | 45             | 45              | 45              | 45              |
| ...joista musiikin perusopetuksessa, rytmimusiikki                    | 0              | 0              | 0               | 0               | 0               |
| Varhaisiän musiikkikasvatus (muskarit, soitinkaruselli ja alkusoitto) | 25             | 30             | 30              | 30              | 30              |
| Viikkotuntimäärä                                                      | 56,9           | 65             | 65              | 65              | 65              |
| Vuosittainen tuntimäärä                                               | 1993           | 2275           | 2275            | 2275            | 2275            |

| <b>Nuorisotoimi</b>                   | <b>TP 2021</b> | <b>TA 2022</b> | <b>TAE 2023</b> | <b>TSE 2024</b> | <b>TSE 2025</b> |
|---------------------------------------|----------------|----------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| Nuorisotilat / yökahvila avoinna (pv) | 274            | 270            | 250             | 250             | 250             |
| Kävijöitä vuodessa                    | 5911           | 7100           | 6500            | 6500            | 6500            |
| leiripäivät / osallistujia vuodessa   | 13 / 99        | 15 / 115       | 20 / 300        | 20 / 300        | 20 / 300        |

|                                                                              |           |           |           |           |           |
|------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| Etsivän nuorisotyön /<br>tukihenkilötoiminnan<br>asiakkaat/asiakastapaamiset | 389 / 733 | 358 / 730 | 350 / 630 | 350 / 630 | 350 / 630 |
| Kerhot ja ryhmät /osallistujia vuodessa                                      | 40 / 358  | 25 / 259  | 30 / 250  | 30 / 250  | 30 / 250  |
| Muu toiminta ja tapahtumat /<br>osallistujat vuodessa                        | 101/ 973  | 61 / 878  | 60 / 800  | 60 / 800  | 60 / 800  |
| Tilojen muut ulkopuoliset käyttäjät<br>vuodessa                              | 227       | 120       | 150       | 150       | 150       |
| Vapaaehtoisten osallistumiskerrat<br>vuodessa yhteensä henkilöä              | 43        | 7         | 7         | 7         | 7         |
| Koulu / oppilaitos nuorisotyön käynnit                                       | 7         | 9         | 50        | 50        | 50        |

| <b>Kirjasto</b>            | <b>TP 2021</b> | <b>TA 2022</b> | <b>TAE 2023</b> | <b>TSE 2024</b> | <b>TSE 2025</b> |
|----------------------------|----------------|----------------|-----------------|-----------------|-----------------|
| Kokonaislainaus            | 116 750        | 125 000        | 125 000         | 125 000         | 125 000         |
| Kokonaislainaus/asukasluku | 12,5           | 13,1           | 13,0            | 13,0            | 13,0            |
| Lähikirjaston lainaus      | 25 394         | 30 000         | 30 000          | 30 000          | 30 000          |
| Kirjastoautolainaus        | --             | --             | --              | --              | --              |
| Hankinnat (niteitä, kpl)   | 2 427          | 3 000          | 3 000           | 3 000           | 3 000           |
| Fyysiset käynnit           | 55 587         | 55 000         | 60 000          | 60 000          | 60 000          |

|                                                                           |       |       |       |       |       |
|---------------------------------------------------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Fyysiset käynnit/asukasluku*                                              | 5,9   | 5,7   | 6,0   | 6,0   | 6,0   |
| Taide- ja aineistonäyttelyt                                               | 52    | 45    | 50    | 50    | 50    |
| Luku- tai kirjallisuudiplomin suorittaneita oppilaita/vuosi               | 230   | 250   | 250   | 250   | 250   |
| Aukiolotunnit, jolloin henkilökunta paikalla/vuosi                        | 3 052 | 3 000 | 3 000 | 3 000 | 3 000 |
| Omatoimikirjastojen aukioloajat/vuosi                                     | 2 843 | 5 500 | 5 500 | 5 500 | 5 500 |
| Kirjastonkäytön ja tiedonhankinnan opetukseen osallistuneita ryhmiä/vuosi | 26    | 30    | 30    | 30    | 30    |

| Muu kulttuuritoiminta                            | TP 2021 | TA 2022 | TAE 2023 | TSE 2024 | TSE 2025 |
|--------------------------------------------------|---------|---------|----------|----------|----------|
| Henkilöstö                                       | 1,2 ht  | 1,2 ht  | 1,2 ht   | 1 ht     | 1 ht     |
| Muu kulttuuritoiminta €/as (ulkoiset nettomenot) | 7,19    | 8,82    |          |          |          |
| Kotiseutumuseon kävijämäärä                      | 200     | 250     | 250      | 250      | 250      |
| Pappilan kivinavetan kävijämäärä                 | 698     | 726     | 700      | 700      | 700      |
| Kulttuuritapahtumat                              | 14      | 25      | 13       | 13       | 13       |

## VARHAISKASVATUS

|                                             | TP 2021 | TA 2022 | TAE 2023 | TSE 2024 | TSE 2025 |
|---------------------------------------------|---------|---------|----------|----------|----------|
| henkilöstö                                  | 72      | 68      | 68       | 68       | 68       |
| lapsia päiväkodissa (sisältää esiopetuksen) | 202     | 182     | 180      | 170      | 170      |
| lapsia perhepäivähoidossa                   | 82      | 90      | 90       | 80       | 80       |

|                                                                  |    |    |    |    |    |
|------------------------------------------------------------------|----|----|----|----|----|
| lapsia esiopetuksessa (sis.<br>päiväk.lapsimäärään)              | 78 | 92 | 66 | 66 | 62 |
| kotihoidon tuen piirissä olevien<br>lasten keskimääräinen lkm/kk | 80 | 70 | 60 | 60 | 60 |
| lapsia yksityisessä<br>varhaiskasvatuksessa                      | 25 | 35 | 35 | 35 | 35 |